

התעניינות בתורה מביאה התמדה!

שעסקו יותר בעניינים מסוימים שבש"ס, ואין זה מפני שהייתה ביניהם מחלוקת ושיטה אחרת בדרך הלימוד, אלא כל אחד למד מה שיותר מושך ומרתק אותו - אשר זוהי דרך הלימוד שלו משורש נשמתו, שהרי התורה שייכת לנשמה, והנשמה נמשכת אליה, וכל אחד מה שמושך ומרתק אותו לפי טבעו, זהו שורש נשמתו וחלקו בתורה.

גם **הגאון רבי יעקב פרידמן שליט"א** מרבה לעורר על כך שהתעניינות מביאה התמדה!

ומספר שהכיר בירושלים יהודי מתמיד גדול, שכח ההתמדה שלו נבע מהאהבה לספרים חדשים [לא ספרי סיפורים - אלא ספרים תורניים], כל ספר חדש או מהדורה חדשה שיצאה, הוא היה לוקח ומתיישב איתו בערב על כיסא נח, עד הבוקר הוא כבר סיים אותו.

אמנם היה לו גם זיכרון, אבל הוא התעלה ע"י ההתמדה! חשוב לדעת שהתמדה זה לא לימוד כפוי - כי אדרבא לימוד כפוי רק גורם להוציא את הלימוד מהראש.

וכל דבר שתשישו - לזה בנחת, ולזה בקשה, נותנים אותו לזה שתשישו בנחת. [פד]

עדי"צ ניתן לומר שרמוז כאן היסוד שטבע **מרן הגרי"ג אדלשטיין שליט"א** - שההצלחה בלימוד התורה באה רק כאשר אדם לומד "לפי טבעו"!

הדרך להצלחה בתורה, וגם עיקר המצוה של תורה, שנותנת שלמות ומקדשת את האדם, וכל המעלות שיש בתורה - היא רק על ידי שאדם מרותק לדברי תורה, ועוסק בהם מתוך התעניינות והנאה, ומרגיש את המתיקות בלימודו.

לצערנו ישנם בחורים צעירים הנמצאים במסגרת של ישיבה ועוסקים בתורה שלא לפי טבעם, רק מפני שהם משועבדים למסגרת - וחסר להם את אהבת ומתיקות התורה!

ברבות הימים התוצאות ניכרות, שאם לומדים בצורה שאינה מעניינת והלימוד אינו מרתק ומושך, אזי כשיוצאים מן הישיבה ונעשים בעלי משפחה, הלימוד קשה להם, ועוסקים בדברים אחרים, כי לא למדו בצורה המושכת לפי טבעם.

מה גם שידוע שגדולי ישראל לא כולם למדו באותה הדרך, ויש

אין חוצפה גדולה יותר מכפיות טובה להורים

יש בו שייכות לחוצפה, ונפסל לקרבן.

ואכן, אין חוצפה גדולה יותר מכפיות טובה להורים או להורי ברה"זוג!

דבר נוסף מובא בחז"ל על כלב - הוא מהוה סמל של הנהנה ולא מהנה [נדריס כ"ד]. המקבל שאינו נותן.

כאן הרי מדובר על בן או בת שקיבלו כל-כך הרבה מן ההורים במשך השנים, ומדוע הם מסתכסכים אתם? כי הם אינם מוכנים לתת מעצמם כלום!

אמנם החתן והכלה חושבים שיש להם סיבה מוצדקת בעיני עצמם לכעוס על ההורים, אבל הכל נובע מהשורש של ההרגשה שהכל מגיע להם, וזכותם לכעוס כשלא ממלאים את כל משאלותיהם.

אמר רב הלכה כר"ש ודוקא בתו אבל בנו לא, דאמרי אינשי - נבח בך כלבא עול, נבח בך גורייתא פוק. [פ"ו.]

הנה כשהגמרא רוצה להמחיש את התגובה המתבקשת מהחותרן כאשר נקלע לקטטה עם חתנו או כלתו - היא משתמשת בדימוי של 'כלב', שצריך לברוח מכלבה יותר מכלב.

ויש להבין מדוע בחרו דווקא בבעל חי בזוי זה - שאפילו את תמורתו אסור להקריב על המזבח?

מסביר **הגאון רבי יצחק פנחס גולדווסר שליט"א** שהכלבים מתאפיינים בשני דברים, הראשון הוא - שיהכלבים עזי נפשי [ישעיה נ"ו], עם נביחותיהם המחוצפות.

קרבן יש להביא מתוך הכנעה, ואסור להקריב על המזבח כל דבר שיש לו שייכות לכלבים, ואפילו כבש אם הוא חילופיו של כלב -

עשיר שדרך על מפתן ארמונו של רבנו הקדוש - הרגיש עלוב ועני בדעת

והנה כשהוא רק דורך על מפתן ביתו של רבינו הקדוש, לנגד עיניו מתגלית זיו דמותו של רבי היושב בעטרת תפארת, והשכינה מרחפת על פניו, וסביב לו כגורן מסובין חכמים, תלמידי חכמים, גדולי הדור והתורה.

הנוכל לצייר לנו את רגש האַימה ויראת הכבוד שהיתה תוקפת את לב המבקרים בחצר קדשו פנימה? ומה עלוב וריק יכול היה להרגיש את עצמו אותו העשיר, שאינו תלמיד חכם, מול הדר תפארת מראה שכזה? סולם הערכים שהורגל אליו מתנדף אל מול פניו!

א"כ בשעה כמו זו שהעשיר מרגיש כל כולו בטל ומבוטל, עם כל עשירותו וחוסנו הגשמי, מול העושר הרוחני העצום הזה שהתגלה לפניו בארמונו של רבי, רגש של עלבון ועניות איומה השתפך בכל חלל גופו, כעני בפתח ממש!

וכי פלא הוא שבשעה רגישה כזו רבי היה מוכרח לחזק ולעודד אותו?

בן בוניס אתא לקמיה דרבי, אמר להו פנו מקום לבן מאה מנה, אתא איניש אחרינא אמר להו פנו מקום לבן מאתים מנה.

אמר לפניו רבי ישמעאל ברבי יוסי רבי - אביו של זה יש לו אלף ספינות בים, וכנגדן אלף עיירות ביבשה, אמר לו לכשתגיע אצל אביו אמור לו אל תשגרוהו בכלים הללו לפני. [פה:]

צריך להבין את פשר ההנהגה של רבי - לכבד ולהעריך אדם לפי המעמד הכלכלי שלו, כאילו שיש לזה חשיבות בתוך בית המדרש?

מסביר **הגאון רבי חיים זיטשיק** זצוק"ל שאם נתבונן בתיאור הנסיבות נבין את הענין לאשורו.

נתאר לעצמנו עשיר בן טובים - שמורגל להתהלך ברחובה של עיר בקומה זקופה מלובש בקפידה, ומרגיש שכל העולם נכנע תחת הונו וכספו.

ולא עוד אלא אדרבא היא הנותנת - איש כזה שעד עתה התהדר בעושר כלכלי, ועתה הוא מתבטל מפני הדר כבוד התורה, ובוודאי שדברי העידוד שרבנו מצא לנחוץ לומר לו, לא נבעו מתוך חנופה חלילה, אלא בהערכה פְּנֵה על השינוי המברך שהתחולל בו.

האמת היא שגם אנו אמורים היינו לרחם על עניים מדוכאים וערטילאיים בנפש ורוח, לא פחות ממה שרחמנו נכמרים על

עניים בחומר אף כשהעושר הגשמי מהדר את גופותיהם. צריך לשאוף שנגיע לדרגה זו - ע"י עבודת ה' ולימוד התורה והמוסר, עד כדי כך שכל אדירי ואבירי הלב, המתגאים ברכושם החומרי המדומה, יתבטלו מכבוד התורה, ולמראה העוג המעודן שהיא נותנת ללומדיה.

ויתעוררו בהם הגִּיְצִים החבויים עמוק בתחתית ליבותיהם, לשלהבת אש קודש, ולהביאם לתשובה ולקרבת אלוקים חיים.

האם עשירות היא מעלה?

שני המים נספגים ומרוויים אותה.

כך האדם אמנם העשירות יכולה לגרום לו להשחית המידות, אבל אם הוא ממון כשר ועושה אתו מצוות, לכל הפחות הרווח את חלקו העולם הנצח.

אך אם ח"ו מחזיק ממון שאינו כשר, לא די שבאחריתו יהיה נבל - ולא ירוויח ממנו כלום לא בעולם הזה, ולא בעולם הבא, אלא עוד משאיר לעצמו רק את ההשחתה והמידות הרעות שעלולות לצמוח ממנה.

וידוע שפעם התבטא **מרן הגרא"ל שטינמן זצוק"ל** על כך שעשיר הרי יכול לזכות בכ"כ הרבה שכר לעולמי עד - אם ישתמש בכספו להרבות כבוד שמים.

וישנם עשירים מופלגים, שגם אם יחלקו את רוב כספם, וישאירו לעצמם רק אחוז קטן, יוכלו לחיות כל ימיהם ברווחות וברווח.

אלא מה? צריך לומר שכאשר בא הכסף - הולך השכל!

יתכן שזו הסיבה **שהגרי"ל סלנטער זצוק"ל** אמר לאשתו כששמע שהיא קנתה כרטיס הגרלה - שאין לו חלק בנכסיה, כי חשש שיאבד את מידותיו הטובות, שהניסיון ישחית מידותיו

רבי מכבד עשירים, ר' עקיבא מכבד עשירים, כדדרש רבא בר מרי 'ישב עולם לפני אלהים חסד ואמת מן ינצרוהו' אימתי ישב עולם לפני אלהים? בזמן שחסד ואמת מן ינצרוהו. [פ"ו]

נראה מהגמרא שעשירות היא מעלה, הנה ה' בירך את אברהם בממון, וכך גם אנו מבקשים בברכת החודש - חיים של עושר וכבוד.

ויש להבין איך ניתן לבקש בקשה כזו שהרי עם הממון מגיע גם נסיון העושר?

אומר **מרן הגרי"ח קניבסקי שליט"א** שאצל אאע"ה זה לא היה נחשב לנסיון.

אמנם מה שאנו מבקשים בברכת החודש - הכוונה היא לעשירות עם ס"ד לעמוד בנסיון!

כיוון שעם עשירות ניתן לקיים הרבה מצוות, רק שצריך מאוד להיזהר לעמוד בנסיונות - של כסף לא כשר, מידות רעות כגאווה, ומעלים עיניו מהצדקה.

המגיד מדובנא זצוק"ל ממשיך את זה לשטף מים שעובר בשדה - מצד אחד השיטפון גורם לה להיות מטונפת ובוצית, אבל מצד

יש להתאמץ כדי להביא ס"ת לקריאת התורה

בני עליה הבקיאם בכל הש"ס - ביקש ראייה מנין שיש להתאמץ כדי להביא ס"ת לקריאת התורה?

והתשובה היא מהגמרא כאן - שכאשר שכחו ולא הביאו ספר תורה מבעוד יום, טרחו להביא ס"ת מחצר אחרת, ע"י מחיצה של סדינים, כדי שיוכלו לקרוא בתורה.

ורואים שגם אין במקום בו נמצאים ס"ת - ראוי לטרוח ולמצוא איך להביאו, ולא לבטל את קריאת התורה.

דכי אתא רב דימי אמר פעם אחת שכחו ולא הביאו ספר תורה מבעוד יום, למחר פרסו סדין על העמודים והביאו ספר תורה וקראו בו, פרסו לכתחילה מי שרי? והא הכל מודים שאין עושין אהל עראי בשבת? אלא מצאו סדינין פרוסין על העמודים, והביאו ספר תורה וקראו בו.

[פ"ו:ו]

במבחן שערך **הגאון רבי חיים פיינשטיין שליט"א** לאברכים

למה לדון לכף זכות?

והנה **הגאון רבי אברהם ארלנגר שליט"א** מביא את דברי **הגרי"ח מואלוזין זצוק"ל** שדברי רבי יהושע בן פרחיה - 'והוי דן את כל האדם לכף זכות' חלק המשתלב ומשלים את המאמר של 'עשה לך רב וקנה לך חבר'.

כיוון שאם אדם ידון את חבריו ורבותיו לכף חובה, לא יוכל לקבל מהם את התועלת הנדרשת ללימוד התורה ועבודת ה'.

ולכן מובן היטב מדוע דווקא במי שראוי להיות כלול בהגדרה של רב או לכל הפחות חבר טוב - אצלו יש עיקר הציווי לדון לכף זכות.

דתניא מסתפג אדם באלונטית ומניחה בחלון, ולא ימסרנה לאוליירין, מפני שחשודין על אותו דבר, ר"ש אומר אף מביאה בידו לתוך ביתו. [פ"ח.].

וצריך להבין מדוע לחשוד אותם, ולא לדון לכף זכות?

הנה הח"ח כתב שהחייב לדון לכף זכות תלוי ביראת שמים של האדם - שהוחזק לירא שמים יש לדון לכ"ז גם כשהכף נוטה לחובה, ובינוני צריך רק בספק, אבל מי שרוב מעשיו באופן שאין בו יראת שמים, אדרבה יש להכריעו לכף חובה.

וא"כ כאן ניתן לומר שהאוליירין היות שהם מוחזקים כחשודין על אותו דבר, אין מצוה לדונם לכף זכות.

ניתן להשתתף בהוצאת העלון בדורים פלוס
באמצעות 'נוה אריה' - פנינים מאירים

לתגובות הערות והארות וכן לקבלת הגיליון במייל
ניתן לפנות לכתובת: peninim88@gmail.com
הפנינים מלוקטים ונערכים בשינויי עריכה וקיצור נדרשים

לעילוי נשמת

מרן רבי אברהם ישעיהו קרליץ זצוק"ל
ה'חזון איש'
מרן רבי אליעזר מנחם מן שך זצוק"ל
ה'אבי עזרי'